

§6. PHÉP CỘNG, PHÉP TRỪ SỐ THẬP PHÂN

Bản tin SEA Games 30, ngày 08/12/2019 viết: “Chiều 08/12, vận động viên Lê Tú Chinh đã xuất sắc giành tấm Huy chương Vàng điền kinh nội dung chạy 100 m nữ tại SEA Games 30 sau khi bắt tốc ngoạn mục, chiến thắng đối thủ Kristina Marie Knott – vận động viên người Mỹ nhập quốc tịch Philippines. Thành tích của Lê Tú Chinh là 11,54 giây và của Kristina Marie Knott là 11,55 giây”.

Ở phần thi chung kết, vận động viên Lê Tú Chinh đã chạy nhanh hơn vận động viên Cris-ti-na Ma-ri Cơ-nốt (Kristina Marie Knott) bao nhiêu giây?

I. SỐ ĐỐI CỦA SỐ THẬP PHÂN

Giống như số nguyên, mỗi số thập phân đều có số đối, sao cho tổng của hai số đó bằng 0.

Số đối của số thập phân a kí hiệu là $-a$. Ta có:

$$a + (-a) = 0.$$

Số đối của số thập phân $-a$ là a , tức là $-(-a) = a$.

Ví dụ 1

Tìm số đối của mỗi số sau: 3,15; - 2,97.

Giải

Số đối của 3,15 là - 3,15.

Số đối của - 2,97 là 2,97.

1 Tìm số đối của mỗi số sau:

12,49; - 10,25.

II. PHÉP CỘNG, PHÉP TRỪ SỐ THẬP PHÂN

1 Đặt tính rồi tính:

a) $32,475 + 9,681$;

b) $309,48 - 125,23$.

Ta thường đặt tính rồi tính như sau:

$$\begin{array}{r} \text{a)} \quad 32,475 \\ + \quad 9,681 \\ \hline 42,156 \end{array}$$

Vậy $32,475 + 9,681 = 42,156$.

$$\begin{array}{r} \text{b)} \quad 309,48 \\ - \quad 125,23 \\ \hline 184,25 \end{array}$$

Vậy $309,48 - 125,23 = 184,25$.

Như vậy để cộng, trừ hai số thập phân dương, ta làm như sau:

Bước 1. Viết số này ở dưới số kia sao cho các chữ số ở cùng hàng đặt thẳng cột với nhau, dấu “,” đặt thẳng cột với nhau

Bước 2. Thực hiện phép cộng, trừ như phép cộng, trừ các số tự nhiên

Bước 3. Viết dấu “,” ở kết quả thẳng cột với các dấu “,” đã viết ở trên.

1. Cộng hai số thập phân

 2 Nêu quy tắc cộng hai số nguyên cùng dấu; khác dấu.

Quy tắc cộng hai số thập phân (cùng dấu hoặc khác dấu) được thực hiện giống quy tắc cộng hai số nguyên.

Ví dụ 2 Tính tổng:

a) $(-12,4) + (-9,6)$; b) $21,36 + (-11,16)$.

Giải

a) $(-12,4) + (-9,6) = -(12,4 + 9,6) = -22$.

b) $21,36 + (-11,16) = 21,36 - 11,16 = 10,2$.

 2 Tính tổng: $(-16,5) + 1,5$.

 3 Nêu tính chất của phép cộng số nguyên.

Giống như phép cộng số nguyên, phép cộng số thập phân cũng có các tính chất: giao hoán, kết hợp, cộng với số 0, cộng với số đối.

Ví dụ 3 Tính một cách hợp lí:

$$98,246 + (-76,41) + 1,754.$$

Giải

$$98,246 + (-76,41) + 1,754 = (-76,41) + (98,246 + 1,754)$$

$$= (-76,41) + 100 = 100 - 76,41 = 23,59.$$

 3 Tính một cách hợp lí:
 $89,45 + (-3,28) + 0,55 + (-6,72)$.

2. Trừ hai số thập phân

Cũng như phép trừ số nguyên, để trừ hai số thập phân ta cộng số bị trừ với số đối của số trừ.

Ví dụ 4 Tính hiệu:

a) $6,25 - 11,12$;

b) $(-10,43) - (-14,18)$.

4 Tính hiệu: $(-14,25) - (-9,2)$.

Giải

a) $6,25 - 11,12 = 6,25 + (-11,12) = -(11,12 - 6,25) = -4,87$.

b) $(-10,43) - (-14,18) = (-10,43) + 14,18 = 14,18 - 10,43 = 3,75$.

III. QUY TẮC DẤU NGOẶC

4 Hãy nêu quy tắc dấu ngoặc đối với số nguyên.

Quy tắc dấu ngoặc đối với số thập phân giống như quy tắc dấu ngoặc đối với số nguyên.

Ví dụ 5 Tính một cách hợp lí:

a) $509,315 + (99,5 - 9,315)$;

b) $(-302,39) - (97,61 - 99,4)$.

5 Tính một cách hợp lí:
 $19,32 + 10,68 - 8,63 - 11,37$.

Giải

a) $509,315 + (99,5 - 9,315) = 509,315 + 99,5 - 9,315$
 $= 99,5 + 509,315 - 9,315$
 $= 99,5 + (509,315 - 9,315)$
 $= 99,5 + 500$
 $= 599,5$.

b) $(-302,39) - (97,61 - 99,4) = (-302,39) - 97,61 + 99,4$
 $= -(302,39 + 97,61) + 99,4$
 $= -400 + 99,4$
 $= -300,6$.

BÀI TẬP

1. Tính:

a) $324,82 + 312,25$;

b) $(-12,07) + (-5,79)$;

c) $(-41,29) - 15,34$;

d) $(-22,65) - (-1,12)$.

2. Tính một cách hợp lí:

a) $29,42 + 20,58 - 34,23 + (-25,77)$;

b) $(-212,49) - (87,51 - 99,9)$.

3. Bạn Nam cao 1,57 m, bạn Linh cao 1,53 m, bạn Loan cao 1,49 m.

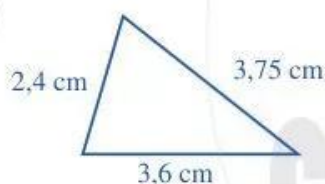
a) Trong ba bạn đó, bạn nào cao nhất? Bạn nào thấp nhất?

b) Chiều cao của bạn cao nhất hơn bạn thấp nhất là bao nhiêu mét?

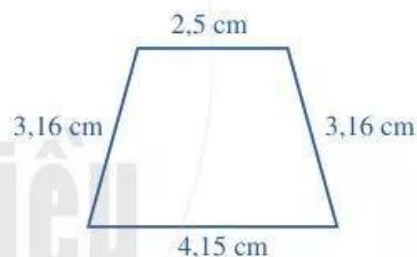
4. Bác Đồng cửa ba thanh gỗ: thanh thứ nhất dài 1,85 m, thanh thứ hai dài hơn thanh thứ nhất 10 cm. Độ dài thanh gỗ thứ ba ngắn hơn tổng độ dài hai thanh gỗ đầu tiên là 1,35 m. Thanh gỗ thứ ba mà bác Đồng đã cửa dài bao nhiêu mét?

5. Tính chu vi của mỗi hình sau:

a)

b)

6. Sử dụng máy tính cầm tay

Nút dấu phẩy ngăn cách phần số nguyên và phần thập phân:

Phép tính	Nút ấn	Kết quả
$27,693 + 8,54$	<input type="text" value="2"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value=","/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="9"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="+"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value=","/> <input type="text" value="5"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="="/>	36,233
$(-81,73) - 17,249$	<input type="text" value="(-)"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value=","/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="-"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value=","/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="9"/> <input type="text" value="="/>	-98,979

Chú ý: Ở một số máy tính cầm tay, nút dấu phẩy ngăn cách phần số nguyên và phần thập phân còn có dạng

Dùng máy tính cầm tay để tính:

$16,293 + (-5,973)$;

$(-35,78) - (-18,423)$.